

Bryssel 14.12.2020
COM(2020) 804 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Vuosikertomus 2020
Euroopan unionin ulkoisen toiminnan rahoitusvälineiden täytäntöönpanosta
vuonna 2019

{SWD(2020) 336 final}

Sisällysluettelo

Maaailmanlaajuisten sitoumusten täyttäminen.....	1
EU vahvana maailmanlaajuisena toimijana	1
Humanitaarinen apu	2
Kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman täytäntöönpano	2
Maaailmanlaajuiset painopisteet	3
Vihreän kehityksen ohjelma	3
Kestävän kasvun liittoutumat	4
Inhimillinen kehitys.....	5
Muuttoliikekumppanuus	6
Rauha ja turvallisuus	6
Ihmisoikeudet, demokratia ja perusarvot.....	7
Teknologia ja innovointi.....	7
Maaailmanlaajuinen ulottuvuus	8
Afrikka	8
Aasia, Keski-Aasia ja Tyynenmeren alue	9
Laajentumisprosessiin osallistuva alue	9
EU:n naapurisuusalue.....	10
Latinalainen Amerikka ja Karibian alue.....	11
Lähi-itä ja Persianlahden alue	12

Maailmanlaajuisten sitoumusten täyttäminen

Geopoliittinen epävakaus jatkui vuonna 2019, mutta Euroopan unioni jatkoi työtä entistä rauhanomaisemman, oikeudenmukaisemman ja vauraamman maailman puolesta. Maapallo ja sen asukkaat ovat nopean muutoksen keskellä ja kohtaavat ympäristöön liittyviä, poliittisia ja teknologisia häiriöitä.

EU on toiminut tässä yhä epävakaaammassa maailmassa kokonaisvaltaisesti sekä hyödyntänyt kaikkia politiikkojaan ja välineitään, niin diplomaattisia ja taloudellisia kuin turvallisuuteen ja kauppaan liittyviä toimia sekä kestävä kehityksen toimia ja humanitaarista apua. EU jatkoi vuonna 2019 työtään monenvälisen järjestelmän uudistamiseksi ja maailmanlaajuisen johtoasemansa ylläpitämiseksi nykyisissä ja tulevaisuudessa haasteissa. Se lisäsi yhteistyötä ja kumppanuuksien solmimista niiden alueellisten järjestöjen kanssa, jotka ovat välttämättömiä maailmanlaajuisen kestävä kehityksen, ihmisoikeuksien kunnioittamisen ja tehokkaan kansainvälisen yhteistyön varmistamisessa.

Tässä kertomuksessa esitetään keskeiset näkökohdat EU:n vuonna 2019 myöntämästä rahoitustuesta kansainväliselle yhteistyölle ja kehitykselle, humanitaariselle avulle, ulkopoliitikalle ja laajentumiselle.¹ Kertomuksessa osoitetaan, miten maailman suurin kaupparyhmittymä ja suurin virallisen kehitysavun lähde auttaa parantamaan miljoonien ihmisten elämää yli 120 maassa eri puolilla maailmaa, torjuu eriarvoisuutta, edistää inhimillistä kehitystä, auttaa nuoria hyödyntämään mahdollisuuksiaan sekä tukee oikeudenmukaista ja kestävä kasvua ja yhteiskuntia kaikkialla maailmassa.

EU ja sen jäsenvaltiot investoivat vuonna 2019 viralliseen kehitysapuun 75,2 miljardia euroa eli 55,2 prosenttia kaikesta maailmanlaajuisesta avusta².

EU vahvana maailmanlaajuisena toimijana

EU voi ulko- ja turvallisuuspoliittisen globaalistrategiansa³ avulla toimia yhdessä monimutkaisten maailmanlaajuisten haasteiden ratkaisemiseksi. EU pyrki toteuttamaan strategian viisi alkuperäistä prioriteettia⁴ ja yhteistyössä alueellisten järjestöjen kanssa edisti vuonna 2019 edelleen kansainväliseen oikeuteen perustuvaa maailmanjärjestystä, jonka ytimessä ovat Yhdistyneet kansakunnat. Afrikan unionin, EU:n ja YK:n välinen urauurtava kolmenvälinen kumppanuus tasoitti tietä tiiviimmälle yhteistyölle, jossa noudatetaan rauhaa ja turvallisuutta koskevaa toimintaohjelmaa. Sahelin alueen G5-maiden yhteisten joukkojen tukeminen on puolestaan osoittanut, miten tärkeää on investoida alueellisiin turvallisuuskumppanuuksiin.

EU säilytti vuonna 2019 kokonaisvaltaisen lähestymistavan konflikteihin ja turvallisuuskriiseihin vakautta ja rauhaa edistävästä välineestä⁵ rahoitettujen toimien sekä maailmanlaajuisten, yhteisten ulko- ja turvallisuuspoliittisten toimien avulla. Nämä toimet koskivat suuria kriisejä esimerkiksi

¹ Tarkempia tietoja on tähän vuosikertomukseen liittyvän valmisteluasiakirjan I osan johdannossa.

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_20_674

³ https://eeas.europa.eu/topics/eu-global-strategy/17304/global-strategy-european-unions-foreign-and-security-policy_en

⁴ Turvallisuus ja puolustus, selviytymiskyky, yhdenmukainen lähestymistapa, sisäisten ja ulkoisten näkökohtien välinen yhteys sekä alueelliset ja alakohtaiset strategiat.

⁵ https://ec.europa.eu/fpi/news/eu%E2%80%99s-instrument-contributing-stability-and-peace-icsp_en

Afganistanissa, Etelä-Sudanissa, Irakissa, Jemenissä, Keski-Afrikan tasavallassa, Kongon demokraattisessa tasavallassa, Libanonissa, Libyassa, Malissa, Nigeriassa, Pakistanissa, Somaliassa, Sudanissa, Syyriassa, Turkissa, Ukrainassa ja Venezuelassa.

EU on yksi harvoista toimijoista, joiden läsnäolo on maailmanlaajuista ja joilla on kattava poliittinen välineistö. EU kantaa myös entistä suuremman vastuun puolustuksestaan sekä kumppaneidensa auttamisesta rauhan ja turvallisuuden edistämisessä. Edistymisen puolustuksen koordinoitun vuosittaisen tarkastelun⁶, sotilaskriisinhallinnan suunnittelu- ja toteutusvoimavaran⁷, Euroopan puolustusteollisen kehittämisohjelman, EU:n ja Naton yhteisen julistuksen⁸ sekä pysyvän rakenteellisen yhteistyön⁹ täytäntöönpanossa ovat merkittäviä ja historiallisia saavutuksia. EU:n ulkopoliittikan välineistöön sisältyvät institutionaalisten rakenteiden kehittämistä koskevat toimet, kuten tekninen apu sekä tietojenvaihto- ja twinning-välineet, ovat edelleen edistäneet uudistuksia ja EU:n strategisia politiikkoja kumppanimaisissa.

Maailman suurimpana kaupparyhmittymänä ja ulkomaisten suorien sijoitusten lähteenä EU jatkaa yhteistyötä kansainvälisten kumppaneiden kanssa vapaan ja oikeudenmukaisen kansainvälisen kauppajärjestelmän edistämiseksi muun muassa Maailman kauppajärjestön uudistamisen kautta.

Humanitaarinen apu

Humanitaariset tarpeet olivat vuonna 2019 yhä ennätyksellisen suuria usein ihmisten laajamittaiseen pakkomuuttoon johtaneiden monimutkaisten kriisien, luonnonkatastrofien ja epidemioiden vuoksi. EU on edelleen johtava humanitaarisen avun antaja, joka tarjoaa tukea miljoonille ihmisille yli 80 maassa 2,4 miljardin euron edestä.

Merkittävä osa EU:n avusta suunnattiin kriisin uhreiksi joutuneille ihmisille Syyriassa ja sen naapurimaissa. Komissio jatkoi EU:n Turkin-pakolaisavun koordinoituvälineen¹⁰ humanitaarisen osan täytäntöönpanoa erityisesti hätätilanteiden sosiaalisen turvaverkon¹¹ kautta.

EU:n pelastuspalvelumekanismi¹² otettiin vuonna 2019 käyttöön 20 kertaa katastrofitilanteissa EU:ssa ja sen ulkopuolella, kuten tuhoisissa metsäpaloissa Boliviassa, Guatemalassa, Israelissa ja Libanonissa.

Kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman täytäntöönpano

EU tuki vuonna 2019 edelleen – kehityspoliittikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen mukaisesti ja suorassa yhteistyössä kumppanimaiden kanssa – kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman, kehityksen rahoitusta koskevan Addis Abeban toimintasuunnitelman ja Pariisin ilmastopöytäkirjan maailmanlaajuista täytäntöönpanoa.

⁶ [https://www.eda.europa.eu/what-we-do/our-current-priorities/coordinated-annual-review-on-defence-\(card\)](https://www.eda.europa.eu/what-we-do/our-current-priorities/coordinated-annual-review-on-defence-(card))

⁷ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8798-2019-INIT/en/pdf>

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/07/10/eu-nato-joint-declaration/>

⁹ Neuvoston päätös (YUTP) 2017/2315, annettu 11 päivänä joulukuuta 2017, pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) ja siihen osallistuvien jäsenvaltioiden luettelon vahvistamisesta (EUVL L 331, 14.12.2017, s. 57).

¹⁰ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en

¹¹ https://ec.europa.eu/echo/essn_en

¹² https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en

Eriarvoisuuden yleistyminen, nälästä kärsivien määrän kasvaminen, maapallon lämpeneminen, biologisen monimuotoisuuden väheneminen, yhteiskunnalliset levottomuudet, konfliktit ja muuttoliike ovat pahenevia suuntauksia, jotka on otettu huomioon Agenda 2030 -toimintaohjelmassa. Vuoden 2019 kestävä kehityksen tavoitteita käsitelleessä huippukokouksessa tarkasteltiin edistymistä ja korostettiin, että on muutettava kehityskulkuja ja nopeutettava kehitystä, jotta tavoitteet saavutettaisiin vuoden 2030 määräaikaan mennessä. Huippukokouksen yhteydessä hyväksyttiin EU:n ja AKT-valtioiden (Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtiot) yhteinen julistus Agenda 2030 -toimintaohjelman ja kestävä kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanosta. Julistuksessa vahvistettiin sitoutuminen Agenda 2030 -toimintaohjelmaan ja pyrittiin vahvistamaan yhteistyötä kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi nopeammin niin, että ketään ei jätetä jälkeen.

EU esitteli heinäkuussa New Yorkissa pidetyssä YK:n korkean tason poliittisessa foorumissa Agenda 2030 -toimintaohjelman sekä kestävä kehityksen tavoitteiden edistymistä unionissa ja EU:n kansainvälisessä yhteistyössä. Tässä tilaisuudessa esitettyjä keskeisiä aloitteita olivat EU:n pohdinta-asiakirja ”Kohti kestävä Eurooppaa vuoteen 2030 mennessä”¹³, Eurostatin kestävä kehityksen tavoitteiden edistymistä koskeva vuoden 2019 seurantaraportti, ensimmäinen yhteinen yhteenvetokertomus vuoden 2017 kehityspolitiikkaa koskevasta eurooppalaisesta konsensuksesta ja EU:n vuoden 2019 kertomus kehitykseen vaikuttavien politiikkojen johdonmukaisuudesta.

Yhteinen ohjelmasuunnittelu, yhteiset tuloskehykset ja yhteinen täytäntöönpano lisäävät EU:n rahastojen vaikutusta kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Vuonna 2019 aloitettiin yhteisten ohjelma-asiakirjojen laatiminen Hondurasissa, Keski-Afrikan tasavallassa ja Malissa sekä laajennettiin Kambodžan eurooppalaista kehitysyhteistyöstrategiaa. Joulukuuhun mennessä oli saatu valmiiksi 20 yhteistä ohjelma-asiakirjaa.

Institutionaalisten rakenteiden kehittämistoimia laajennettiin EU:n kehitysyhteistyöpolitiikan piiriin kuuluviin maihin ympäri maailman. Tavoitteena oli tukea EU:n politiikan painopisteitä sekä auttaa maita panemaan täytäntöön kansallisia kehitystrategioitaan EU:n normien mukaisesti ja edistää siten Yhdistyneiden kansakuntien Agenda 2030 -toimintaohjelman ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamista.

Maailmanlaajuiset painopisteet

Euroopan komission uusi puheenjohtaja sisällytti kestävä kehityksen tavoitteet vuoden 2019 lopussa edelleen EU:n poliittiseen päätöksentekoon ja toimintaan korostaen EU:n jatkuvaa sitoutumista kestävyteen.

Vihreän kehityksen ohjelma

Vuoden 2019 lopussa esitelty Euroopan vihreän kehityksen ohjelma¹⁴ on olennainen osa komission strategiaa, jolla pannaan täytäntöön Agenda 2030 -toimintaohjelma ja kestävä kehityksen tavoitteet sekä ohjataan Euroopan taloutta ja yhteiskuntaa entistä kestävämmän kehityksen tielle.

¹³ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-towards-sustainable-europe-2030_en

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_fi

Vihreän kehityksen ohjelman keskeisiin teemoihin kuuluu yksi maailman suurimmista haasteista: **ilmastonmuutos**. Se on myös yksi EU:n ulkoisten toimien painopisteistä.

EU vahvisti vuonna 2019 ilmastotoimia koskevaa lähestymistapaansa muun muassa maailmanlaajuinen ilmastomuutosliittouma + -ohjelmalla (GCCA+)¹⁵, jonka tarkoituksena on kehittää kykyä sietää ilmastomuutosta kumppanimaissa, erityisesti vähiten kehittyneissä maissa ja pienissä kehittyvissä saarivaltioissa, ja josta rahoitetaan yli 80:tä hanketta.

Paikallisen ilmastomuutokseen sopeutumisen tukemiseen tarkoitettu rahoitusväline ”Local Climate Adaptive Living Facility”¹⁶ kanavoi ilmastorahoitusta yli 240 paikallishallinnolle, jotka edustivat kuutta miljoonaa ihmistä 14 maassa. Vuoden 2019 lopussa käynnistettiin laajennettu toinen vaihe.

Kestävä energia on avaintekijä ilmastomuutoksen torjunnassa ja keskeinen osa vihreän kehityksen ohjelmaa. EU tuki vuonna 2019 edelleen kestävän energian saatavuutta eri puolilla maailmaa ja energiatehokkuutta edistäviä toimia. Eurooppa-neuvosto hyväksyi joulukuussa EU:n tavoitteen tulla ensimmäiseksi ilmastoneutraaliksi maanosaksi vuoteen 2050 mennessä.

Veden saanti ja sanitaatio on yleismaailmallinen ihmisoikeus. EU jatkoi vuonna 2019 veden saannin ja sanitaation, kestävän ja yhdenmukaisen vesihuollon sekä siihen liittyvien valmiuksien kehittämisen tukemista.

Jordania kärsii vakavasta vedenpuutteesta. EU:n Syyrian-erityisrahaston kautta annettu 21,5 miljoonan euron tuki on parantanut yli miljoonan ihmisen vesi- ja jätevesipalveluja Irbidin hallintoalueella.

EU edistää **ympäristöystävällisen yritystoiminnan kehittämistä** keskeisissä arvoketjuissa ja tukee maailmanlaajuisen kiertotalouteen siirtymisen rahoitusta. EU:n tämän alan lippulaivahanke on nimeltään ”SWITCH to Green”.

Biologisen monimuotoisuuden väheneminen ja monien ekosysteemien heikkeneminen on erittäin suuri haaste. Vuonna 2019 annetussa tiedonannossa ”EU:n toimien tehostaminen maailman metsien suojelemiseksi ja ennallistamiseksi”¹⁷ muodostetaan yhtenäinen kehys metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen torjumiselle.

Komissio jatkoi vuonna 2019 rahoitustaan kriittisten ekosysteemien kumppanuusrahastolle ”Critical Ecosystem Partnership Fund”, joka on johtava toimija biologisen monimuotoisuuden kannalta keskeisten osa-alueiden rahoittamisessa ympäri maailmaa.

Kestävän kasvun liittoutumat

Yhteistyö on avainasemassa kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Maailmanlaajuinen vauraus voidaan saavuttaa vain kaikkien saatavilla olevien **ihmisarvoisten työpaikkojen ja kestävän talouskasvun** avulla. EU tuki vuonna 2019 toimia sellaisten maailmanlaajuisen ja eurooppalaisten aloitteiden rahoittamiseksi, joilla edistetään investointiympäristön, kaupan ja yksityisen sektorin

¹⁵ <https://www.gcca.eu/>

¹⁶ <https://www.uncdf.org/local/homepage>

¹⁷ COM(2019) 352 final, 23. heinäkuuta 2019.

kehittämisen keskeisiä näkökohtia, kuten kestävästä investointiympäristöstä ja arvoketjuja koskevaa ohjelmaa II.

Komission ulkoisen investointiohjelman ytimessä on Euroopan kestävä kehityksen rahasto (EKKR). EKKR yhdistää uuden takuuvälineen kahteen alueelliseen investointijärjestelyyn eli Afrikan investointijärjestelyyn ja naapuruuspolitiikan investointijärjestelyyn, joilla tuetaan yksityisiä investointeja vähemmän kehittyneisiin ja riskialttiimpiin liiketoimintaympäristöihin. Se oli vuoden 2019 loppuun mennessä jakanut 4,6 miljardia euroa EU:n varoja, ja tavoitteena oli hankkia niiden avulla 47 miljardin euron investoinnit.

Kumppanuusvälineen¹⁸ kautta tehtiin vuoden 2019 lopussa 5,7 miljoonan euron sopimus uudesta EU:n ja OECD:n välisestä kumppanuudesta, jonka tarkoituksena on auttaa luomaan kestävä, osallistavaa ja oikeudenmukaisempaa kasvua edistäviä liiketoimintamalleja.

Vuonna 2019 perustettiin yhteistyössä Maailmanpankkiryhmän kanssa kaksi erityisrahastoa liiketoiminnalle suotuisan investointiympäristön luomiseksi: toisen rahaston tarkoituksena on auttaa AKT-alueen maita ja alueellisia talousyhteisöjä (12 miljoonalla eurolla) ja toisen tukea Saharan eteläpuolelta Afrikkaa (10 miljoonalla eurolla).

Itäisessä kumppanuudessa yli 40 EU4Business-aloitteeseen kuuluvaa alueellista ja kahdenvälistä ohjelmaa antoivat merkittävää tukea pk-yritysten kehittämiseen ja täydensivät siten kansallisia uudistussuunnitelmia.

Kaikenlaisen **köyhyyden poistaminen**, syrjinnän ja eriarvoisuuden vähentäminen sekä kaikkien ottaminen mukaan kehitykseen ovat keskeisessä asemassa kehityspolitiikkaa koskevassa eurooppalaisessa konsensuksessa.

Yli puolet maailman väestöstä ei kuulu sosiaaliturvaetuuksien piiriin. EU tukee sosiaalisen suojelun ohjelmia 26 maassa yhteensä miljardin euron investoinneilla.

Elintarvikekriisejä koskevan vuoden 2019 ”Global Report on Food Crises” -raportin mukaan vuonna 2018 yli 113 miljoonaa ihmistä 53 maassa kärsi **akuutista nälästä**, jonka vuoksi he tarvitsivat kiireellistä apua. EU tekee yhteistyötä kumppaneidensa kanssa nälän sekä lasten ja äitien aliravitsemuksen torjumiseksi muun muassa edistämällä kestävä ja selviytymiskykyistä maataloutta.

EU:n rahoittaman aloitteen ”Development of Smart Innovation through Research in Agriculture” (DeSIRA) kautta on jaettu 95 miljoonaa euroa kansallisten, alueellisten ja maailmanlaajusten valmiuksien kehittämiseen.

Inhimillinen kehitys

Hyvä terveys on kestävä kehityksen keskeinen perusta. EU tukee kumppanimaita ”terveys kaikissa politiikoissa” -lähestymistavan noudattamisessa terveydenhuollon laadun, kattavuuden ja kohtuuhintaisuuden parantamiseksi kestävällä tavalla sekä terveydenhuoltojärjestelmien tehostamiseksi.

EU:n terveydenhuoltoon osoittamasta tuesta puolet (2,6 miljardia euroa vuosina 2014–2020) käytetään maailmanlaajuisiin aloitteisiin, kuten aidsin, tuberkuloosin ja malarian torjunnan

¹⁸ https://ec.europa.eu/fpi/what-we-do/partnership-instrument-advancing-eus-core-interests_en

maailmanlaajuiseen rahastoon, kansainvälinen rokoteallianssi Gaviin (ennen maailmanlaajuinen liittymä rokotusten ja vastustuskyvyn lisäämiseksi), Maailman terveysjärjestön yleistä sairausvakuutusturvaa koskevaan kumppanuusohjelmaan sekä YK:n väestörahaan.

Komissio lupasi antaa vuoden 2019 aikana maailmanlaajuiselle rahastolle 550 miljoonaa euroa vuosiksi 2020–2022.

Koulutus on avaintekijä tulevien sukupolvien muokkaamisessa ja keskeinen kestävä kasvun, laadukkaiden työpaikkojen ja tasa-arvon mahdollistaja.

EU tukee koulutusta noin 100 maassa muun muassa maailmanlaajuisen koulutuskumppanuuden ja ”Education Cannot Wait” -rahaston kautta.

Maailmanlaajuiselle koulutuskumppanuudelle antamallaan tuella EU on tukenut 77 miljoonan lapsen koulunkäynnin aloittamista.

Muuttoliikekumppanuus

EU jatkoi **tasapainoisen lähestymistavan soveltamista muuttoliikkeeseen**. Vuonna 2019 kansainvälisten siirtolaisten määrä oli maailmanlaajuisesti lähes 272 miljoonaa, pakkomuuttajien määrä lähes 70,8 miljoonaa ja koko maailman pakolaisväestön määrä 25,9 miljoonaa. Kehittyvät alueet ottivat edelleen vastaan suurimman osan pakolaisista.

Muuttoliike voi myös **lisätä eriarvoisuutta**, ja EU on tehostanut toimiaan sen varmistamiseksi, että muuttoliike johtaa osallistavaan kasvuun ja kestäväan kehitykseen lähtö-, kauttakulku- ja kohdemaissa, niin että kaikki yhteisöt hyötyvät siitä. Komissio julkaisi kesäkuussa komission yksiköiden valmisteluasiakirjan ”Addressing inequality in partner countries”¹⁹ (kumppanimaiden eriarvoisuuden puuttuminen), ja marraskuussa neuvosto hyväksyi päätelmät²⁰, joissa kehoitettiin EU:ta ja jäsenvaltioita vauhdittamaan toimiaan.

EU:n Afrikka-hätärahasto hyväksyi vuonna 2019 kolmella alueella (Sahel ja Tšadjärvi, Afrikan sarvi ja Pohjois-Afrikka) 36 uutta ohjelmaa ja 16 tuen korotusta, joiden kokonaismäärä oli 851 miljoonaa euroa.

Rauha ja turvallisuus

Vakautta ja rauhaa edistävä väline oli vuonna 2019 edelleen EU:n diplomatian keskeinen väline kriisitilanteissa ja sen pyrkimyksessä luoda vakautta, ehkäistä ja ratkaista konflikteja sekä rakentaa rauhaa. Kaikki 46 hyväksyttyä kriisinhallintatoimea vastasivat suoraan EU:n poliittisia painopisteitä ja täydensivät yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioiden työtä.

Vuonna 2019 Burkina Fasossa, Nigerissä, Somaliassa ja Tadžikistanissa käynnistetyillä uusilla toimilla vahvistettiin edelleen valmiuksien kehittämistä turvallisuuden ja kehityksen tukemiseksi.

¹⁹ SWD(2019) 280 final, 16. kesäkuuta 2019.

²⁰ <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2019/11/25/addressing-inequality-in-partner-countries-council-adopts-conclusions/>

Lisäksi käynnistettiin maailmanlaajuinen toimi tukemaan Länsi-Afrikan, Itä-Afrikan ja Lähi-idän alueellisia koulutuskeskuksia, joissa sotilaallisia toimijoita koulutetaan terveydenhoito-, miinanraivaus- ja pelastuspalvelutehtäviin.

Työtä kansainvälisten toimien koordinoimiseksi konfliktitilanteissa ja niiden jälkeen jatkettiin YK:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen, erityisesti Maailmanpankin ja Afrikan kehityspankin, kanssa. Tavoitteena oli tukea rahoituksen saamista ja osoittaa EU:n vahva sitoutuminen monenvälisyyteen.

Vuonna 2019 maksettiin EU:n ensimmäinen rahoitusosuus YK:n rauhanrakennusrahastoon vakautta ja rauhaa edistävästä välineestä.

Tšernobylin ydinvoimala luovutettiin Ukrainan viranomaisille heinäkuussa sen jälkeen, kun suurimmat ydinturvallisuutta koskevat kansainväliset yhteistyötoimet oli saatu päätökseen. EU antoi rahoitusta ydinturvallisuuteen liittyvää yhteistyötä koskevan välineen ja Itsenäisten valtioiden yhteisölle tarkoitetun teknisen avun ohjelman kautta yhteensä 431,6 miljoonaa euroa.

EU jatkoi **oikeusvaltioperiaatteen, oikeussuojan saatavuuden ja oikeuslaitosten valmiuksien vahvistamisen** edistämistä kumppanimaissa eri puolilla maailmaa.

Ihmisoikeudet, demokratia ja perusarvot

Vuonna 2019 pantiin täytäntöön **ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma** (2015–2019), jolla tuettiin perusoikeuksia, joihin kuuluvat ilmaisun-, kokoontumis- ja yhdistymisvapaudet, syrjimättömyys ja vähemmistöjen oikeudet. EU rahoitti vuonna 2019 demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen välineen avulla noin 268:aa hanketta, joiden arvo oli 119,5 miljoonaa euroa.

EU:n ihmisoikeuksien puolustajia koskevien mekanismien käyttöä jatkettiin vuoden 2019 lopussa vielä kolmella vuodella.

Koska demokratiassa esiintyi maailmanlaajuisia, jatkuvia haasteita, EU vahvisti **sitoutumisensa demokraattisiin prosesseihin** 30 maassa toteutettavilla yli 47,2 miljoonan euron ohjelmilla.

EU lähetti eri maihin kahdeksan vaalitarkkailuvaltuuskuntaa, kuusi vaaliasiantuntijavaltuuskuntaa ja seitsemän seurantavaltuuskuntaa sekä kehitti julkisen tietokannan vaalitarkkailuvaltuuskuntien antamista suosituksista. EU myös tuki paikallisia vaalitarkkailijoita 11 maassa.

Sukupuolten tasa-arvo sekä naisten ja tyttöjen vaikutusvallan lisääminen ovat EU:n ja sen kansainvälisen kehityspolitiikan keskeisiä arvoja. EU:n toimintasuunnitelma sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi koskee kolmea ensisijaista alaa: tyttöjen ja naisten fyysisen ja psyykkisen koskemattomuuden varmistamista, naisten ja tyttöjen sosioekonomisten ja kulttuuristen oikeuksien edistämistä sekä tyttöjen ja naisten äänen ja päätöksentekoon osallistumisen vahvistamista.

Vuonna 2019 jatkettiin Spotlight-aloitetta²¹ eli EU:n ja YK:n muutokseen tähtäävää kumppanuutta, jonka tavoitteena on lopettaa kaikki naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan muodot kaikkialla maailmassa. ”Turvallinen ja oikeudenmukainen” -ohjelma (25 miljoonaa euroa) parantaa Kaakkois-Aasian maiden liiton (ASEAN) 11 maasta Persianlahden maihin muuttavien naisten työoloja.

”WeEmpower”-ohjelmalla (22,5 miljoonaa euroa) lisätään julkisen ja yksityisen sektorin sitoutumista sukupuolten tasa-arvoon ja naisten vaikutusvallan vahvistamiseen työssä.

²¹ <https://www.spotlightinitiative.org/>

EU käynnisti myös 3,75 miljoonan euron ohjelman kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden alueellisten ja kansainvälisten verkostojen vahvistamiseksi edelleen sekä julkaisi lesbojen, homojen, biseksuaalien, transihmisten ja/tai intersukupuolisten ihmisoikeuksien puolustajien suojelemista koskevan hankepyynnön. Toimia toteutettiin myös sananvapauteen ja tiedotusvälineiden vapauteen liittyvien kasvavien haasteiden ratkaisemiseksi. Teknisen avun välineestä ”Media4Democracy” rahoitettiin useita hankkeita.

Teknologia ja innovointi

EU:n 200 miljoonan euron rahoitusosuus Länsi-Balkanin yrityskehitys- ja innovointivälineeseen auttoi hankkimaan yhteensä 958 miljoonan euron investoinnit noin 4 700 yrityksen tukemiseen. Näin pystyttiin tarjoamaan yli 2 800 lainaa, luotiin lähes 80 000 työpaikkaa ja edistettiin 36:tä pääomatyyppistä investointia.

Yhteyksillä on olennainen osa kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa, ja liikenne, energia ja digitalisaatio ovat siinä keskeisiä aloja. Kestävä infrastruktuuri edistää osallistavaa ja kestävää teollisuutta ja innovaatioita.

Kumppanuusväline on erityisesti EU:n ja paikallisten yritysten välisten kumppanuuksien kautta edistänyt kestävää teollistumista Brasiliassa ja Meksikossa, jotta näissä maissa pyrittäisiin talouskasvuun hiilipäästöjä lisäämättä.

Vuonna 2019 perustettiin Afrikan ja Euroopan allianssin digitaalitalouden työryhmä, joka osallistui Afrikan unionin julkaiseman Afrikan digitaalisen muutoksen strategian (2020–2030) laatimiseen.

Tieteen, uuden teknologian ja innovoinnin lisääntynyt merkitys AKT-alueiden osallistavassa ja kestävässä kehityksessä tunnustettiin käynnistämällä 11. Euroopan kehitysrahaston puitteissa 60 miljoonan euron ohjelma innovaatioekosysteemien ja innovointivalmiuksien vahvistamiseksi.

Maailmanlaajuinen ulottuvuus

EU on jatkanut kaikkialla maailmassa työtä köyhyyden vähentämiseksi, eriarvoisuuden torjumiseksi, kestäväen kehityksen tukemiseksi sekä demokratian, rauhan ja turvallisuuden edistämiseksi.

Afrikka

Vuonna 2019 aloitettiin neuvottelut AKT-valtioiden kanssa uudistetusta kumppanuussopimuksesta, joka seuraa Cotonoun sopimusta, sekä poliittisten ja taloudellisten suhteiden uudistamisesta näiden kumppaneiden kanssa.

EU tuki Sudanin demokraattista siirtymää ja jatkoi edelleen Etiopian siirtymän voimakasta tukemista sekä poliittisesti että taloudellisesti. EU on johtanut yhdessä Maailmanpankin ja Afrikan kehityspankin kanssa Afrikan sarven alueen yhdentymistä ja taloudellista kehitystä koskevaa aloitetta, johon osallistuvat Djibouti, Eritrea, Etiopia, Kenia ja Somalia.

EU vastasi vuonna 2019 kiireellisiin humanitaarisiin tarpeisiin seitsemässä Sahelin kriisin koettelemassa maassa: Burkina Fasossa, Mauritaniassa, Malissa, Tšadissa, Nigerissä, Nigeriassa ja Kamerunissa. EU suuntasi humanitaaristen toimien tukemiseen yli 187 miljoonaa euroa (joihin sisältyivät G5-maiden yli 141 miljoonaa euroa heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille).

EU tuki Afrikan johtamaa Afrikan uusiutuvan energian aloitetta²², jonka tavoitteena on tuottaa vähintään 10 gigawattia uusiutuvaa energiaa vuoteen 2020 mennessä. EU saa tämän aloitteen tukemisesta strategista etua. Aloitteen tavoitteet on mukautettu EU:n vihreän kehityksen ohjelmaan sellaisina kuin ne on määritelty vihreää siirtymää ja energiansaantia koskevassa kumppanuudessa, joka sisältyy Afrikan kanssa tulevaisuudessa toteutettavaan kokonaisvaltaiseen strategiaan.

Libyassa, Malissa, Nigerissä ja Somaliassa oli vuonna 2019 käynnissä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan siviilioperaatioita, joihin liittyen perustettiin uusi operaatio Keski-Afrikan tasavaltaan tukemaan turvallisuusjoukkojen uudistamista ja niiden asteittaista käyttöönottoa koko maassa.

Yksi keskeinen poliittinen aloite oli Afrikan ja Euroopan välinen kestävien investointien ja työpaikkojen allianssi, joka edistyi hyvin. EU tuki eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden kautta investointeja ja vähensi niiden riskiä. EU myös auttoi julkisen ja yksityisen sektorin välisen jäsenneilyn vuoropuhelun käymisessä 32:ssa Afrikan maassa osana eurooppalaiseen innovaatiokumppanuuteen liittyvää Afrikan kestävän kehityksen foorumia.

EU jatkaa Etelä-Afrikan kanssa solmimansa strategisen kumppanuuden talous-, kauppaa- ja investointiulottuvuuksien toteuttamista innovaatiokumppanuuden avulla ja keskittyy siinä EU:n ja eteläisen Afrikan kehitysyhteisön välisen talouskumppanuussopimuksen, Pariisin sopimuksen ja WTO-asioiden täytäntöönpanoon.

Aasia, Keski-Aasia ja Tyynenmeren alue

Madridissa järjestettiin joulukuussa Aasian ja Euroopan ulkoministerikokous, jossa keskityttiin yhteisiin arvoihin ja haasteisiin sekä erityisesti sääntöihin perustuvaan tehokkaaseen monenvälisyyteen.

ASEANin ja EU:n ministerikokous pääsi tammikuussa periaatteelliseen yhteisymmärrykseen suhteiden tiivistämisestä strategiseksi kumppanuudeksi, ja EU:n neuvosto teki kesäkuussa Vietnamin kanssa vapaakauppasopimuksen ja investointisuojausopimuksen²³, minkä jälkeen lokakuussa tehtiin osallistumista koskeva puitesopimus.

Huhtikuussa neuvosto jatkoi Myanmarin, myös luonnollisiin henkilöihin, kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä vielä vuodelle.

”Vastuulliset toimitusketjut Aasiassa” on 9,5 miljoonan euron yhteisaloite, jonka avulla parannetaan ihmisoikeuksien sekä työ- ja ympäristönormien noudattamista yrityksissä, joilla on toimitusketjuja Filippiineillä, Japanissa, Kiinassa, Myanmarissa, Thaimaassa ja Vietnamin.

Vakautta ja rauhaa edistävän välineen painopiste oli vuonna 2019 vihapuheen käsittelyssä ja väkivaltaisten ääriliikkeiden torjumisessa koko alueella. Sri Lankassa pääsiäisenä tapahtuneiden pommitusten jälkeen otettiin nopeasti käyttöön vakautta ja rauhaa edistävä väline terrorismin torjunnan ja väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisemisen tueksi Sri Lankassa ja Malediiveilla.

²² <http://www.arei.org/>

²³ Euroopan parlamentti ratifioi sopimukset helmikuussa 2020, ja vapaakauppasopimus tuli voimaan 1. elokuuta 2020.

Laajentumisprosessiin osallistuva alue

Komissio jatkoi laajentumisprosessissa mukana olevien maiden tukemista, jotta ne voisivat parantaa valmiuksiaan liittyä EU:hun ja edistää alueellista yhteistyötä Länsi-Balkanilla ja EU:n kanssa. Uusi vuotuinen laajentumispaketti hyväksyttiin 29. toukokuuta. Albanian tasavalta ja Pohjois-Makedonian tasavalta olivat edistyneet ehtojen täyttämässä, joten komissio piti kiinni suosituksesta aloittaa liittymisneuvottelut. Eurooppa-neuvosto päätti lokakuussa palata laajentumista koskevaan kysymykseen ennen seuraavaa EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokousta. Neuvottelut aloitettiin virallisesti maaliskuussa 2020.

EU on myöntänyt liittymistä valmistelevasta tukivälineestä 880,7 miljoonaa euroa 39 liikenne- ja energiayhteyshankkeille. Näille hankkeille olisi saatava yli 3,2 miljardin euron investoinnit.

Komissio antoi toukokuussa lausunnon²⁴ Bosnia ja Hertsegovinan EU-jäsenyyshakemuksesta ja totesi, että liittymisneuvottelut olisi aloitettava, kun Bosnia ja Hertsegovina on täyttänyt jäsenyyssuhteet asianmukaisesti. Neuvosto hyväksyi joulukuussa päätelmät²⁵ komission lausunnosta, johon se suhtautui myönteisesti.

Neuvosto otti marraskuussa Turkin osalta käyttöön rajoittavia toimenpiteitä Turkin ilman lupaa itäisellä Välimerellä harjoittaman poraustoiminnan johdosta²⁶ ja päätti vähentää liittymistä valmistelevasta tukivälineestä annettavaa kahdenvälistä apua ja Euroopan investointipankin lainoja. EU jatkoi kansalaisyhteiskunnan ja ihmisten välisten yhteyksien ja Syyrian pakolaisten tukemista sekä muuttoliikkeen hallintaa koskevaa yhteistyötä. Turkin-pakolaisavun kaikki toimintamäärärahat oli kohdennettu vuoden 2019 loppuun mennessä.

EU:n naapuruusalue

EU jatkoi tarkistetun Euroopan naapuruuspolitiikan täytäntöönpanoa vuonna 2019 antamalla merkittävää tukea neljälle uudelleen määritetyille painopistealueelle²⁷ ja sisällyttämällä siihen eriyttämisen, jaetun omistajuuden ja kannustimiin perustuvan lähestymistavan periaatteet kaikilta osin.

Itäisissä naapurimaissa itäisen kumppanuuden asiakirjan ”20 Deliverables for 2020” täytäntöönpano edistyi hyvin erityisesti talouden, yhteyksien, ihmisten välisten yhteyksien ja hyvän hallinnon osalta.

Vuosi 2019 oli itäisen kumppanuuden 10. toimintavuosi, minkä juhlistamiseksi järjestetyssä korkean tason tapahtumassa korostettiin merkittäviä saavutuksia talouden ja kaupan vauhdittamisessa, energiatehokkuudessa, kansalaisyhteiskunnan roolissa ja viisumivapaudessa. Vuonna 2019 käynnistettyyn itäisen kumppanuuden tulevaisuutta koskevaan kattavaan kuulemiseen²⁸ saatiin yli 200 vastausta monilta eri sidosryhmiltä.

²⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/COUNTRY_19_2778

²⁵ <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2019/12/10/council-conclusions-on-commission-opinion-on-bosnia-and-herzegovina-s-application-for-membership-of-the-european-union/>

²⁶ <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2019/11/11/turkey-s-illegal-drilling-activities-in-the-eastern-mediterranean-council-adopts-framework-for-sanctions/>

²⁷ Euroopan naapuruuspolitiikan painopistealueita ovat hyvä hallintotapa, demokratia, ihmisoikeudet, oikeusvaltio, talouskehitykseen perustuva vakaus, turvallisuus sekä muuttoliike ja liikkuvuus.

²⁸ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/news/european-union-opens-structured-consultation-future-eastern-partnership_en

Valko-Venäjän viisumien myöntämisen helpottamista ja takaisinottoa koskevasta sopimuksesta käydyt neuvottelut saatiin päätökseen vuonna 2019, minkä seurauksena kaikkien itäisen kumppanuuden maiden kansalaisten matkustaminen EU:hun helpottui.

Ukrainan itäosassa vallitsevan konfliktin vuoksi EU jatkoi humanitaarisen ja muun avun antamista alueen vakauttamista ja varhaista jälleenrakentamista varten. Lisäksi EU myönsi ja jakoi erityistukea Asovanmeren alueelle.

EU:n kaupunginjohtajien ilmastopöytäsoittimusta koskeva aloite auttaa lähes 400:aa itäisen kumppanuuden maiden kuntaa toteuttamaan kestäviä energia- ja ilmastositoumuksiaan.

Eteläisissä naapurimaissa Syyrian pitkittyneen kriisin vaikutusten lieventäminen oli edelleen ensisijainen tavoite koko vuoden 2019 ajan. Brysselissä huhtikuussa pidetyssä Syyrian ja alueen tulevaisuuden tukemista käsitelleessä kolmannessa konferenssissa vahvistettiin EU:n sitoutuminen.

Kesäkuussa hyväksyttiin EU:n ja Marokon yhteinen poliittinen julkilausuma, ja EU:n ja Marokon toimintasuunnitelmaa ja yhdistettyä tukikehystä jatkettiin vuoden 2020 loppuun. Tammikuussa jatkettiin sekä EU:n ja Israelin että EU:n ja palestiinalaishallinnon välisiä toimintasuunnitelmia kolmella vuodella.

EU tuki syyskuussa Tunisian presidentinvaaleja ja lokakuussa parlamenttivaaleja, jotka vahvistivat edelleen maan demokraattista siirtymää. EU tuki myös edelleen Libyan siirtymistä kohti vakautta ja turvallisuutta maan turvallisuustilanteesta huolimatta.

Yhteiset turvallisuus- ja puolustuspoliittiset operaatiot olivat toiminnassa Ukrainassa, Kosovossa* ja Georgiassa.

Latinalainen Amerikka ja Karibian alue

EU hyväksyi huhtikuussa Latinalaista Amerikkaa ja Karibian aluetta (LAC) koskevan uuden strategian ”Euroopan unioni, Latinalainen Amerikka ja Karibian alue: yhteistyötä yhteisen tulevaisuuden hyväksi”²⁹, joka perustuu kumppanuuksiin vaurauden, demokratian, kestävyiden ja tehokkaan globaalihallinnan alalla.

LAC-maissa edistettiin EU:n kumppanuuksien täytäntöönpanossa poliittisten ja kauppasopimusten avulla. Heinäkuussa päästiin periaatteelliseen yhteisymmärrykseen EU:n ja Mercosurin välisen assosiaatiosopimuksen (Argentiina, Brasilia, Paraguay ja Uruguay) kauppaa koskevasta osasta. Meksikon kanssa käydyt neuvottelut uudistetusta kokonaisvaltaisesta sopimuksesta saatiin päätökseen lukuun ottamatta luetteloa julkisista hankintayksiköistä keskushallintoa alemmilla tasoilla.

Kumppanuusvälineen toimiin kuului hanke, jolla pyritään vahvistamaan teollis- ja tekijänoikeuksien suojelua alueella WTO:n ja asiaankuuluvien EU:n vapaakauppasopimusten mukaisesti. Vastuullisia liiketoimintakäytäntöjä Argentiinassa, Brasiliassa, Chilessä, Costa Ricassa, Ecuadorissa, Kolumbiassa, Meksikossa, Panamassa ja Perussa tuetaan 9,5 miljoonan euron hankkeella.

²⁹ JOIN(2019) 6 final, 16. huhtikuuta 2019.

* Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

Venezuelan pitkittynyt poliittinen ja humanitaarinen kriisi vaikutti alueeseen merkittävästi lähinnä ennennäkemättömien muuttovirtojen vuoksi. EU lisäsi hallintoon kohdistuvaa painostusta kohdennetuilla rajoittavilla toimenpiteillä demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien jatkuvan heikkenemisen vuoksi sekä lisäsi samalla väestölle ja venezuelalaisille annettavaa apua.

EU tuki vuonna 2019 edelleen rauhansopimuksen täytäntöönpanoa Kolumbiassa muun muassa antamalla tukea komissiolle, jonka tehtävänä on selvittää totuus, mahdollistaa rinnakkaiselo ja ehkäistä konfliktin toistuminen.

Vakautta ja rauhaa edistävästä välineestä on tuettu yhteisöjä Meksikon pohjoisella rajalla, jotta ne auttaisivat turvapaikanhakijoita ja pakolaisia parantamalla julkisten palvelujen saatavuutta.

EU ja Tyynenmeren allianssi allekirjoittivat syyskuussa yhteisen julistuksen, jonka tavoitteena on yhteistyön ja vuoropuhelun lujittaminen.

Lähi-itä ja Persianlahden alue

Euroopan ulkosuhdehallinnon, EU:n edustustojen ja komission yksiköiden kanssa tiiviissä yhteistyössä toimineen kumppanuusvälineen saavutukset Persianlahden alueella muun muassa puhtaiden energiateknologioiden, energiatehokkuuden, ilmastonmuutoksen ja talouden monipuolistamisen aloilla ovat merkittäviä. Suurin osa hankkeista kattaa Persianlahden yhteistyöneuvoston (GCC) kuusi maata, ja niihin kuuluvat EU:n ja GCC:n puhdasta energiaa koskeva verkosto, talouden monipuolistamista koskeva EU:n ja GCC:n vuoropuhelu, EU:n politiikka- ja tiedotuskumppanuus sekä alueellista säteilyvaroitusta ja tiedonvaihtojärjestelmää valmisteleva hanke.

Irakissa EU jatkoi työtä vakauttamisen, konfliktin jälkeisen uudistuksen, vastuuvollisuuden ja osallistavien sovitteluprosessien parissa. Vakautta ja rauhaa edistävä väline tuki YK:ta Da'eshin tekemistä rikoksista saatujen todisteiden digitoinnissa sekä auttoi parantamaan rajavalvontaa Irakin ja Jordanian rajalla.

Jemenissä EU tukee edelleen vakauttamistoimia ja rauhanprosessia. Vuoden 2018 lopussa tehdyn Tukholman sopimuksen perusteella annettiin tukea sovittelutoimille, YK:n rauhanrakennusrahostolle ja erityisaloitteille, kuten Hodeidan satamaa koskevalle sopimukselle.